

lexat per amor de Déu mas per tal que de sa religió e de son estament fa és *breyll* e parany a mils aferrar lo món --», id. (ibid. II, 61.23).⁴ «Massa -m costà / llur consellar / e fals *brellar*: / per ma simplea / c bestia / creure-les tant!», *Spill*, v. 5976 (i cf. el comentari de Chabàs a aquest vers, i una noteta de Spitzer en *Jahrb. Hamburg. Wiss. Anst.* xxxv, vi, 1917, s. v.). Al costat de *brellar* una variant vocàlica *brillar*, ja fou registrada pel Belv. (1803; i, S. xviii?), Milà, *Romlo.*, 281): «imitar el cant dels aucells ab lo brillador», «*brillador* m. reclam per a cassar aucells». En aquest sentit també degué ser antiga aqueixa variant, car això justament és el que vol dir; del català deu ser manllevat el sic. *abrigiari*, ja documentat l'any 1519, com observa MLWagner, *ZRPb.* LXIV, 156, i amb aquest sentit tinc anotat el mot, en l'ús popular, p. ex. a Bellmunt del Priorat (1936); les carenetes seques, garriguenques i ventoses d'aquella comarca i del Baix Maestrat es presten molt a aqueixa mena de caça i a totes dues comarques l'he vist practicar molt. Per fer-se'n una idea viva no hi ha com llegir *La Parada* (1920) de Jq. Ruyra; observem bé, però, que aquest no ho aplica al caçador ni a la idea de 'caçar' en si, sinó que ho diu del cant del mateix moixó enganyós, i en un context ben revelador de l'etimologia: «tots els reclams rompen a *brillar* amb refilets curts i repetits» (*La Parada*, p. 60) i el mateix Ruyra ens ho defineix com a «cantar el *brill* o reclam» (O. C., p. 378b. Aquests refilets són la resposta catalana del cast. *rebilar* a què em referia abans.

I el mot no ha quedat limitat a aquest sentit, car és propi del català d'Eivissa donar-li el significat de 'renillar' (el cavall, Spelbrink, *BDC* xxv, 60, etc.) i també aplicar-ho als xisclets dels conills o de les persones («guiscar», *AlcM*); és clar, es tracta sempre de sons vibrants, un poc tremoladissos, com ho és el refilet del moixó seductor.

DERIV.: De la primera acc.: *brill*, pres del cast. *brillo* (no de l'italià aquest, cf. supra), ja s'usava des d'abans del S. xviii, si bé sense gaire popularitat, ja que es digué sempre *brillo* (1803, Belv.); i només recentment s'ha creat la forma purista *brill* (que *AlcM* ja troba en Joan Alcover; no ho confonguem amb el popular *brillo* corrupció de *BRIU* 'vigor, activitat, rapidesa'); Lacav. (1695) no registra altra forma que *+brillament* («fulgor, scintillatio»), que des del S. xix ja no s'usa.

Brillador (Teod. Llorente, *Ll. de Versos, AlcM*). *Brillant* adj. [1695, «home ~ y ajogassat», Lacav.; *DTol.*, 1757; Belv., etc.; i freqüent des dels mestres de la Renaix., *Canigó*, cant I, etc.]; subst. 'diamant tallat en facetes' [1803, Belv.; pres del fr. *brillant*, S. xvii, des del qual remigrà a Itàlia, on el substantiu no es documenta fins al S. xix, i el cast. *brillante* c. 1750]; *brillanté* (*BDC* iv, 75, fr.); *brillantesa* [1839, Lab.]; *brillantor* [1695, Lacav.; únic equivalent castís del barbarisme *brill*, *brillo*, únic usat pels bons escriptors Renaix., com Verdaguer, *Atl.* I, etc.]; *brillantina*, del fr. *brillantine* [1867]; *abrillantar. Brillajar* [c. 1910]. *Brillor* [*Romlo.*, 242]. *+Brillotejar* 'brillar dèbil-

ment', *DBal*.

De *brillar* 'cantar l'ocellet de reclam' deriven *brill* [«ocell que serveix de reclam», «cant del dit ocell», Jq. Ruyra, gloss. de *La Parada*; 'xiulet de la canya de caçar', 1854, tort., i en altres comarques del Sud, des del Penedès al B. Maestrat, *BDC* III, 89, *AlcM*; *brill* 'renill', eiv.: *da un brill*, Spelbrink, *BDC* xxv, 60]; *brillaire* 'el qui caça amb brill' [S. xviii?, Milà, *Romll.*, 281]. De *brellar*: *brell* [S. xiii, veg. supra]; *brellador* [S. xiii, *Cost. Tortosa*, veg. supra].

¹ On aviat se n'apoderà l'estil gongorí, i per tant, fou molt usat en poesia, vida de moment artificial encara que aviat determinà la creació d'un derivat realment castellà, *brillo*, però Tirso de Molina, c. 1630-40, el repelleix com a «voz culterana» (*Rivad.* v, 275). —² En una nota d'A. Pezard, de *Rom.* lxxiii, 526-7, es pot trobar (enmig de molt d'arbitrari o mal comprovat) algun detall útil complementari. —³ Com ja observa *AlcM*, és erroni, en canvi, que *breyll* sigui, en aquest còdex legal, el reclam o mirallet o acció de *brellar*, car hi està per *breyll* = brasil, producte o droga ultramarina. —

⁴ Del substantiu *brell* tenim encara bons testimonis en escriptors del S. xv: «la lur esca / no t'era bresca / ni canyamel, / ans era fel, / amarch donzell; / en l'am y *brell* / tu t'hi meties, / tals les volies: / donchs per què plores?», Jaume Roig, *Spill*, 6536; «en lo filat, / laços e *brell*, / —en lo costell! — / lexades plomes: / pardals, colomes, / no y tornen més», ib., 6591; «la nostra ànima, així com a pardal, és escapada del *brell* dels caçadors: car lo laç és trencat e nosaltres som estats desliurats», B. Oliver, *Excitatori, NCl.*, p. 196. Com es veu, si bé en algun d'aquests exemples es manté present o únic el sentit de 'acció de brellar amb reclam' o bé 'reclam que refila' (especialment en els segons d'Eiximenis i Jaume Roig) en la major part ha passat des d'ací a designar un parany en què es fica l'ocell: el parany estava posat al bell costat del moixó (real o imitat) temptador («és *brell* e parany», Eix.) i per tant el nom passà d'una cosa a l'altra; val. «*brell*: armadijo» (diccs. de Lamarca, etc.). Però pel verb *brellar* veiem com es tracta realment del vibrar i refiletar cridant els altres moixons. Seguim, doncs, amb el verb.

Brillant, etc., V. *brillar* Brillós, V. *briu* *Brim*, V. *bri* *Brimella*, V. *verema* *Brina*, *brinada*, *brinc* 'bri, cordonet', *brinca*, V. *bri* *Brinça*, V. *esvinçar*

BRINCAR, 'botre, fer un salt', castellanisme, pres del cast. *brincar*, per al qual basta remetre al DCEC; d'ací *brinco* 'bot' (que alguns catalanitzen artificiosament en *brinc*).

Brincar 'doblegar', veg. *vinclar*, s. v. VINCLE.

BRINDIS, 'mots que es pronuncien quan trinquem a la salut d'algu, acció de trincar', del cast. *brindis*, i aquest, de la frase alemanya *ich bring dir's* 't'ho ofereixo' (pròpiament 'aquí t'ho porto'), que hom sol